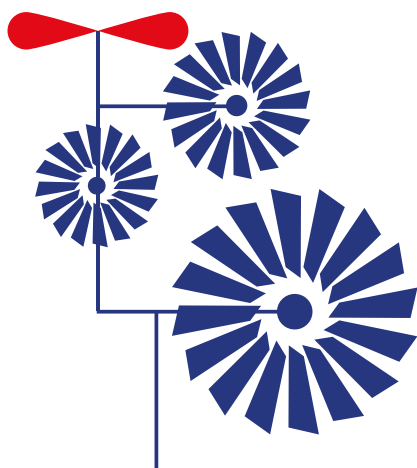
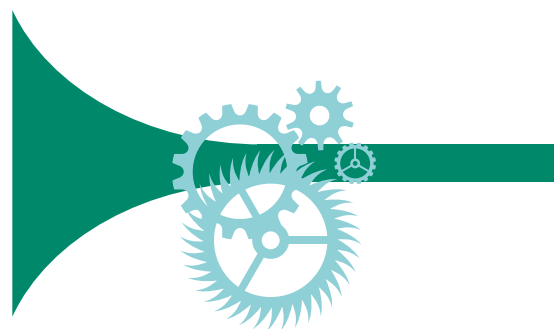
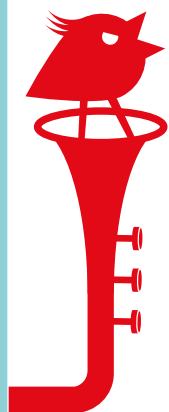
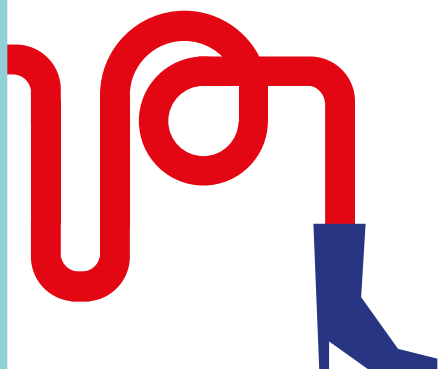

LES MAP THELONIOUS

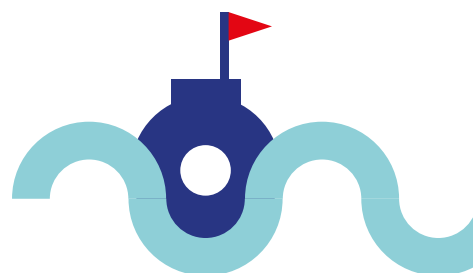
Voor het vertrek

Beste leerkracht,

Binnenkort kom je met je leerlingen de voorstelling THELONIOUS bijwonen. Deze lesmap biedt inspiratie en lessuggesties om via verschillende methodieken en invalshoeken je leerlingen op de voorstelling voor te bereiden, of om na de voorstelling samen met je leerlingen nog even na te genieten. Zo wordt de theaterbeleving zowel voor jou als voor de leerlingen beslist een onvergetelijke ervaring.

Doordat deze oefeningen voornamelijk vertrekken vanuit de belevingswereld van de kinderen, zijn ze erg geschikt voor alle types van onderwijs. Bovendien lenen de oefeningen zich uitstekend om vakoverschrijdend te werken en sluiten ze nauw aan bij de eindtermen van het lager onderwijs.

Hoe gedraag ik mij in het theater?

Misschien ben je nog nooit met je klas naar een (muziek) theatervoorstelling geweest? Misschien hebben sommige van je leerlingen nog nooit een theatervoorstelling gezien? Voor hen en voor iedereen die een kleine herinnering nodig heeft, hebben we deze video gemaakt over het gewenste gedrag in een theaterzaal. Bedankt om deze gedragscodes voor vertrek nog even met je leerlingen te overlopen!

THELONIOUS ?

THELONIOUS (6+)
Zonzo Compagnie

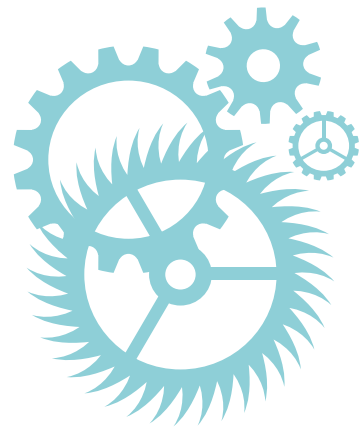
Na de internationale hit Mile(s)tones, over Miles Davis, komt Zonzo Compagnie met een nieuwe voorstelling waarin een andere legendarische jazzmuzikant centraal staat: Thelonious Monk! De even koppige als geniale Monk maakte muziek vol verrassende harmonieën en avontuurlijke ritmes.

De muzikanten van het avontuurlijke jazztrio De Beren Gieren nemen je mee in de unieke muzikale wereld van de New Yorkse jazzheld. In een indrukwekkend videodecor met beelden van Nele Fack betrekken ze je bij Thelonious' experimenteerdrang en tonen je telkens weer nieuwe kantjes van deze boeiende muzikant. Benjamin Vandewalle zorgde voor een levendige regie en lokte de muzikanten mee in een hilarische choreografie.

Spring mee op deze beboptrein met het "Genius of Modern Music" en kruip onder de huid van Thelonious. Bestemming onbekend maar een waanzinnige rit verzekerd!

THELONIOUS won de YAM Public Choice award 2019!

* Een productie van Zonzo Compagnie in coproductie met Handelsbeurs, Krokusfestival, KAAP en De Grote Post. Met de steun van Vlaanderen en het Creative Europe Programme van de Europese Unie.

Wie was die THELONIOUS eigenlijk?

Thelonious Monk (°10.10.1917 - + 17.02.1982) is een van de belangrijkste jazzmuzikanten uit de muziekgeschiedenis. Hij stond mee aan de basis van de moderne jazz en bebop. Zijn composities worden vandaag nog steeds over de hele wereld gespeeld door artiesten uit zeer verschillende genres. Zijn muziek is zeer herkenbaar door de energieke en hoekige melodieën, de unieke klankkleuren, noten die precies vals klinken maar dat helemaal niet zijn, en moeilijke ritmes. Er werden over hem veel documentaires en biografieën gemaakt die vaak prijzen wonnen. Er bestaat zelfs een school voor jazz die in zijn naam is opgericht. Deze school wijdt zich aan het opleiden en aanmoedigen van nieuwe (jazz) muzikanten.

En wat betekent JAZZ dan?

Jazz is een improvisatorische muziekstijl die beïnvloed is door West-Afrikaanse ritmes. Bij improvisatie ligt de muziek niet helemaal van tevoren vast. De muziekstijl is ontstaan in de Afro-Amerikaanse gemeenschap van New Orleans (VS) vanuit een mengeling van ragtime, blues, folk en negrospirituals. Oorspronkelijk betekende het woord jazz: een 'zeer energieke dans'. Naast Thelonious Monk zijn ook Miles Davis, Chet Baker, Dave Brubeck en Nat King Cole bekende jazzmuzikanten.

Improviseren met hoeden

WAT IS IMPROVISATIEMUZIEK EIGENLIJK?

Improvisatiemuziek is muziek die niet of niet geheel van tevoren is vastgelegd, maar door de muzikanten tijdens de uitvoering wordt verzonnen.

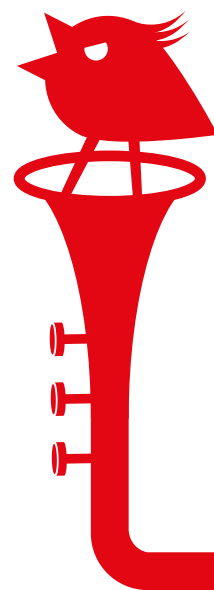
EN WAAROM DIE HOOFDDEKSELS?

Typerend voor Thelonious Monk waren zijn gekke naam, geitensik en opvallende hoofddekseksels.

BENODIGDHEDEN

Vraag elk kind daags voordien om een (grappig) hoofddeksel mee te brengen. Denk maar aan de muts van de kerstman of de mijter van sinterklaas, maar ook aan een hoge hoed, een pet, of een koksmuts. Wie weet heeft er wel iemand een gewei van een hert? Hoe meer variatie in de hoofddekseksels, hoe beter.

Een variatie aan instrumenten. Het is handig als elke leerling een instrument heeft. Dit kunnen echte instrumenten zijn (tamboerijn, mondharmonica, trommel, triangel, xylofoon, ...) of dit kunnen zelf geïmproviseerde instrumenten zijn (een lat in combinatie met een leeg groenteblik, een tak met bladeren waarvan het geritsel het geluid vormt, ...)

VOORAF

1. Laat elk kind minstens vijf verschillende geluiden met zijn of haar instrument maken. Laat ze die vooral zelf zoeken en ontdekken. Indien het hen niet lukt om er vijf verschillende te bedenken, kan je uiteraard wel tips geven als: met het instrument zachtjes strelen over je bureau, met je handpalm over je instrument strijken, heel snel slaan of net heel traag, heel hard of net heel zacht, ...
2. Laat elke leerling vervolgens uit deze geluiden het geluid kiezen dat volgens hem of haar het beste bij zijn of haar hoofddeksel past. Met deze geluiden gaan de leerlingen aan de slag tijdens de volgende oefening.

EN DAN NU ... AAN DE SLAG!

Verdeel de klas in een groep muzikanten (deze leerlingen krijgen elk een instrument) en een groep dirigenten (deze leerlingen krijgen elk een hoofddeksel). Een derde groep vormt het publiek.

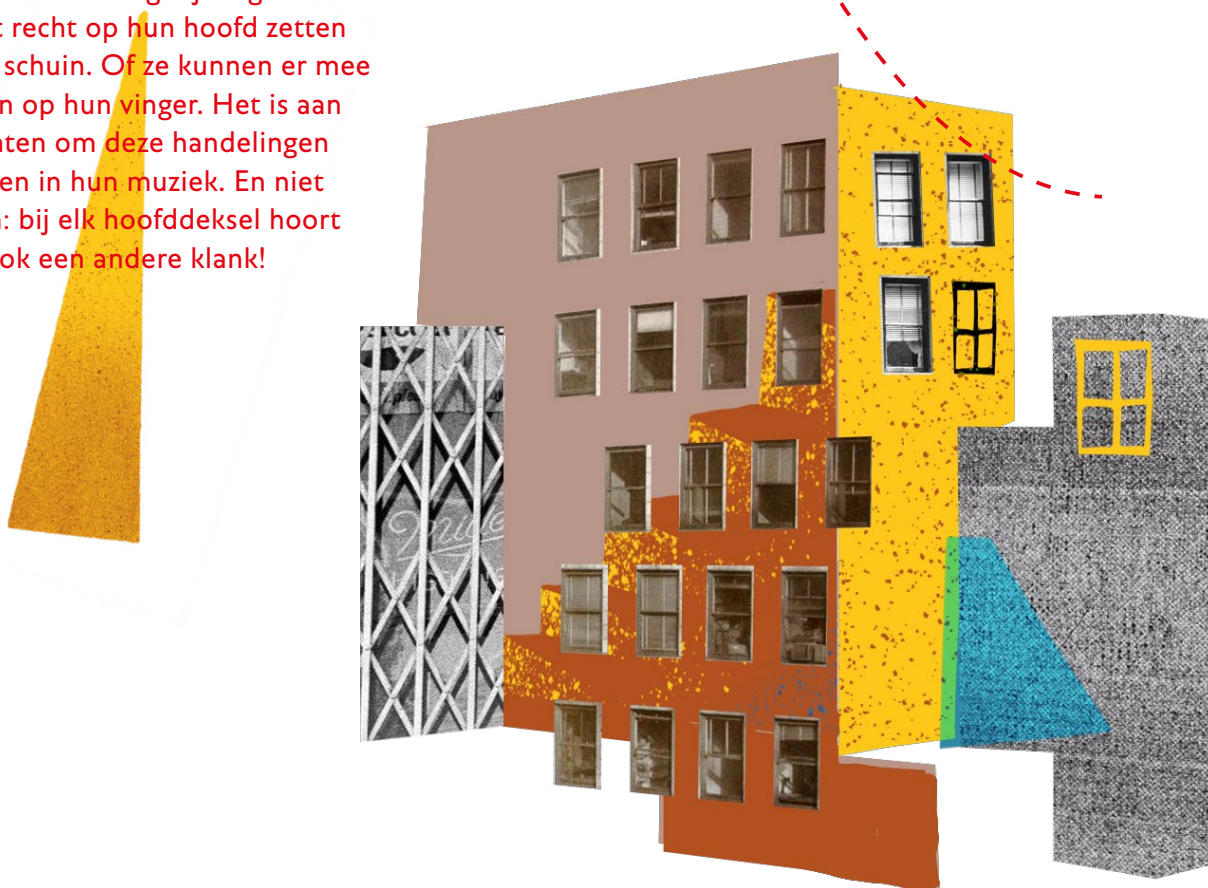
De muzikanten geven hun hoofddeksel af aan de dirigenten. Hiermee gaan de dirigenten aan de slag. De muzikanten komen aan de beurt wanneer de dirigenten instructies geven met hun hoofddeksel. Deze instructies proberen de muzikanten te verklanken.

Er kan ook gekozen worden om slechts één leerling te laten dirigeren voor de groep muzikanten. Deze leerling beschikt dan over meerdere hoofddeksels.

Na het concert kan er via een doorschuifstelsel worden afgewisseld.

HOE WORDT ER GEDIRIGEERD?

De leerlingen dirigeren met behulp van hun hoofddeksel. Ze kunnen het opzetten of afzetten, ze kunnen het hoog in de lucht houden of net heel laag bij de grond. Ze kunnen het recht op hun hoofd zetten of net heel schuin. Of ze kunnen er mee ronddraaien op hun vinger. Het is aan de muzikanten om deze handelingen te verklanken in hun muziek. En niet te vergeten: bij elk hoofddeksel hoort uiteraard ook een andere klank!

Grafische partituren

WAT IS EEN GRAFISCHE PARTITUUR EIGENLIJK?

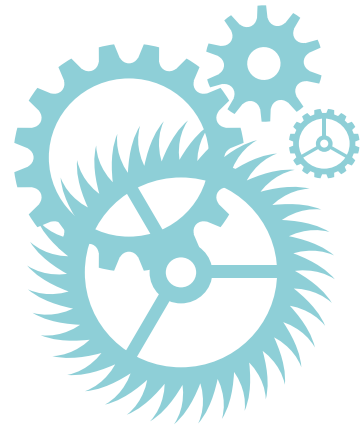
Een grafische partituur is een partituur die tot stand komt door middel van tekeningen.

BENODIGDHEDEN

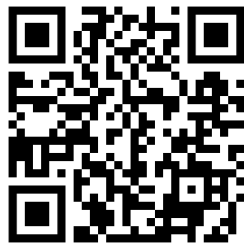
Potloden, stiften of wasco's

Grote vellen papier

Computer met boxen om één van de volgende muziekstukken af te spelen:

of

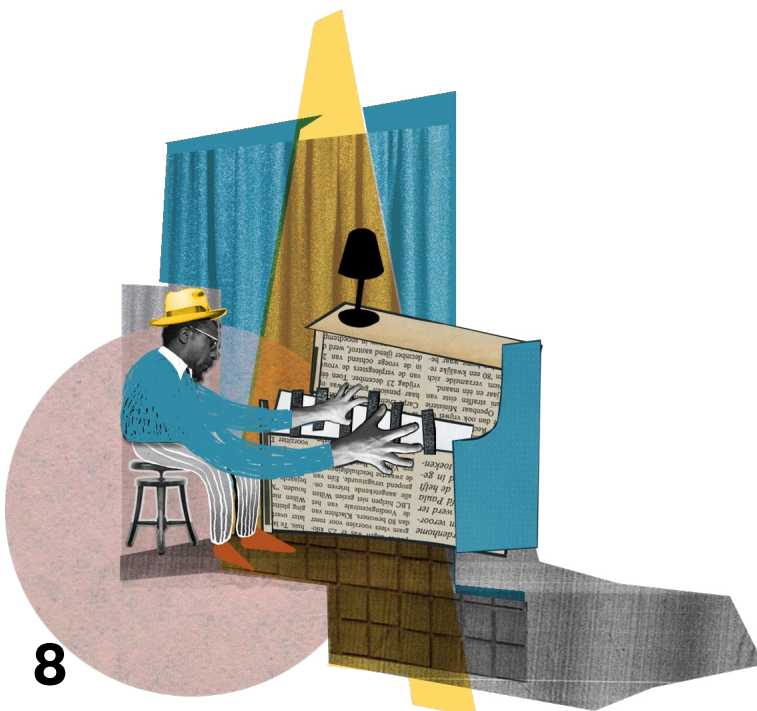
EN DAN NU ... TEKENEN!

Speel een van de muziekstukken af. De leerlingen nemen tekengerei naar keuze en zetten dit klaar aan de linkerkant van het blad. Vervolgens proberen ze te tekenen wat ze horen. Ze tekenen een lange lijn voor een lange klank, een korte lijn voor een korte klank, een stijgende lijn voor hoge tonen, een dalende lijn voor een lage toon, een dikke lijn voor een luide klank, een dunne lijn voor een zachte klank, ... Wanneer ze aan de rechterkant van het blad aankomen, beginnen ze opnieuw aan de linkerkant of nemen een nieuw blad.

NABESPREKING

De leerlingen gaan in een kring zitten met de tekeningen voor zich, zodat ze voor iedereen zichtbaar zijn. Om beurten proberen ze kort uit te leggen waarom ze bepaalde beelden gebruikt hebben. Wat voelden ze? Waar dachten ze aan? Wat hebben ze getekend? Waarom? Hebben ze bewust voor een bepaalde stift of potlood gekozen (kleur, dikte, ...)?

Nadien kan er ook omgekeerd gewerkt worden: de tekeningen die de leerlingen maakten, kunnen omgezet worden in klank met behulp van hun stem, klankobjecten of muziekinstrumenten.

Componeren met taal op Monkse wijze

Thelonious Monks melodieën waren heel eenvoudig, haast clichés, waarbovenop hij improvisaties speelde.

BENODIGDHEDEN

Pen en papier voor elke leerling.

Eén of twee van onderstaande zinnetjes voor elke leerling. We baseren ons op typische uitspraken van ouders. Uiteraard mogen de kinderen er ook zelf bedenken.

- Ruim je kamer op!
- Eet je bord leeg!
- Vergeet je zwemzak niet!
- Beleefd zijn en altijd met twee woorden spreken.
- En wat zeg jij dan? Dankuwel.

AAN DE SLAG

Elke leerling probeert met één of twee van deze zinnen een eigen compositie te maken.

Bijv: Rui. Rui. Rui. Mmmmmmm. Je. Je. Jeeeeeee. Kamkamkamkamkamkam.
Errrrrrr. O. P. O. P. O. P. Kamkamkam. Ruim. Ruim. Ruim. Je. Op!

Ze kunnen ook twee zinnen na elkaar componeren of een compositie maken door twee zinnen met elkaar te mixen.

Op het einde brengen de leerlingen (apart of met enkele leerlingen samen) hun compositie voor de klas. Een heus concert!

Bewegen op Monkse wijze

Typerend voor Thelonious Monk was zijn hoekige manier van bewegen.

VOORBEREIDING

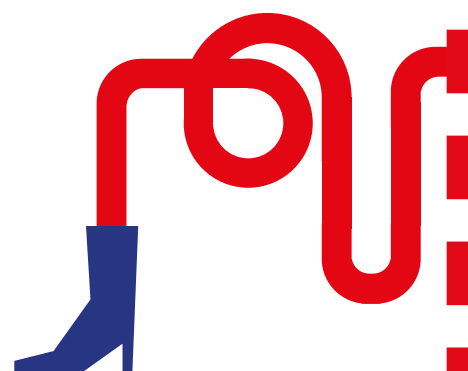
Bedenk klassikaal enkele alledaagse bewegingen:
tandenpoetsen, schoenen aantrekken,
boterhammen smeren, douchen, fietsen, ...

AAN DE SLAG

Laat elke leerling een beweging kiezen en geef hen vervolgens de volgende opdrachten:

- Maak de bewegingen heel groot
- Maak de bewegingen heel klein
- Maak de bewegingen laag bij de grond
- Maak de bewegingen hoog van de grond
- Maak de bewegingen in kleine schokjes
- Maak de bewegingen in grote schokken
- Maak de bewegingen vloeiend
- Maak de bewegingen hoekig

Laat de leerlingen vervolgens de verschillende variaties in een willekeurige volgorde na elkaar uitvoeren.

Instrumenten

Je hebt muziekinstrumenten in alle soorten, maten en vormen.
Maar ze hebben één ding gemeen: ze maken geluid!

GELUID, WAT IS DAT?

Geluiden zijn trillingen die vanuit een geluidsbron via de lucht door het oor worden opgevangen en in onze hersenen omgezet worden naar geluid.

WAT BEPAALT BIJ EEN MUZIEKINSTRUMENT HET GELUID?

De vorm van het instrument, het materiaal waaruit het instrument gemaakt is en hoe je het instrument in trilling brengt.

WELKE INSTRUMENTEN HEB JE TIJDENS DE VOORSTELLING GEZIEN?

DRUM/PIANO/CONTRABAS

Ken je de instrumentengroep van deze instrumenten?

Slagwerkinstrumenten/Toetsinstrumenten/Snaarinstrumenten

Ken je nog andere instrumenten?

Bespeel jij één van deze instrumenten?

Wist je dat...?

... een piano bestaat uit meer dan 12.000 onderdelen waarvan er zo'n 10.000 kunnen bewegen?

... de oorspronkelijke naam van de piano eigenlijk pianoforte is?

... de piano in 1698 uitgevonden is door Bartolomeo Cristofori in Italië?

... de contrabas ook wel staande bas wordt genoemd?

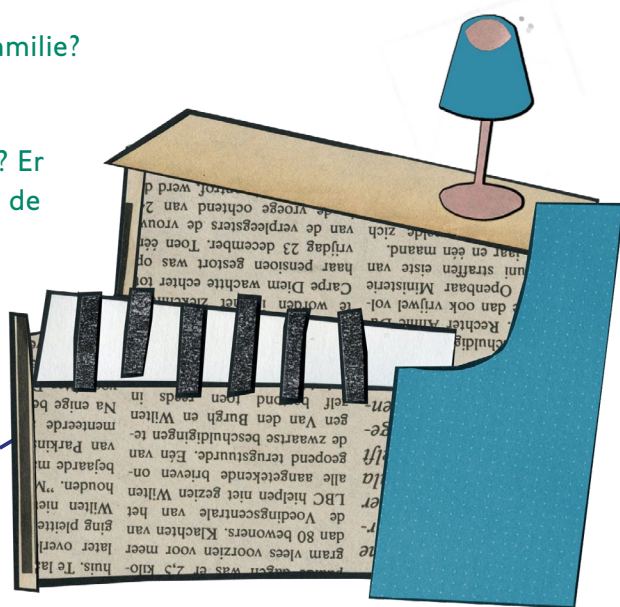
... je de contrabas op twee manieren kan bespelen? Je kan erover strijken met een strijkstok, maar je kan ook op de snaren tokkelen met je vingers.

... de contrabas het grootste instrument is van de strijkersfamilie?

... er een speciaal notenschrift bestaat voor drums?

... Pearl de maker is van het meest verkochte drumstel ooit? Er werden reeds meer dan 1 miljoen exemplaren gemaakt van de Pearl Export.

... de eerste drumsets ontstonden omstreeks 1930?

Na de voorstelling

Filosoferen over de voorstelling

GOED OM WETEN

Als je filosofeert met kinderen, ben je niet de alwetende volwassene. Als volwassene geef je geen antwoorden, maar ben je eerder gespreksleider. De kinderen moeten zelf nadenken, de leerkracht observeert. Wel ben je degene die vragen stelt, aanzet tot nadenken, net zo lang tot ze niet meer verder kunnen. Zorg ervoor dat de vragen het kind verder brengen. Zorg ervoor dat je niet boven het gesprek staat, maar naast het gesprek.

Verwacht geen juiste antwoorden. Die bestaan niet. Ook zijn er geen oplossingen. Het belangrijkste is dat de kinderen op zoek gaan naar een antwoord en hun gedachten helder leren formuleren. Dat zij de antwoorden proberen argumenteren is wel belangrijk. Kinderen leren ervaren dat hun argumenten ertoe doen ofwel serieus genomen worden.

We reiken hieronder enkele suggestievragen aan. Natuurlijk zijn de vragen die uiteindelijk aan bod zullen komen erg afhankelijk van wat er uit de groep komt. Laat de kans vooral niet liggen als er andere, nieuwe vragen naar boven rijzen gedurende het gesprek.

© Charlotte Boeyden

© Rudy Callier

ENKELE VRAGEN

Wat heb je gezien? Wat heb je gehoord?
Wat denk je dat de makers wilden vertellen?
Wat vond je leuk? Waarom?
Wat vond je minder leuk? Waarom?
Wat zou je anders gedaan hebben? Waarom?

Wie speelde er allemaal mee?
Heb je zelf meegespeeld? Waarom wel? Waarom niet?

Welke instrumenten heb je gezien?
Bespeel je zelf één van deze instrumenten?
Vond je de muziek mooi?
Welke emoties riep de muziek bij je op?

Wat voor iemand zou Thelonious Monk geweest zijn? Kan je enkele
karaktereigenschappen bij hem bedenken?
Had je hem graag in het echt gekend? Waarom wel? Waarom niet?
Hoe vond je het decor?
Wat wilden de videobeelden je vertellen?

Ontwerp je eigen THELONIOUS affiche

Maak met de leerlingen een knotsgekke Thelonious affiche. Deze kan elke leerling individueel maken of je kan klassikaal één grote affiche maken.

BENODIGDHEDEN

Grote vellen papier

Tijdschriften, kranten, ...

Voor elke leerling een portret van Thelonious Monk
(de leerlingen zouden zelf hun favoriete portret kunnen zoeken op het internet en dit afprinten)

Verf, kleurpotloden, stiften, wasco's, ...

Lijm, schaar

ENKELE TIPS

Laat vooraf elke leerling één woord bedenken waarmee hij of zij de voorstelling zou omschrijven. Dat woord verwerken de leerlingen in hun affiche.

Probeer de leerlingen aan te sporen de affiche te maken in de stijl van de videobeelden die tijdens de voorstelling te zien waren. Vestig hierbij de aandacht op typografie, kleurgebruik, plaatsing van beelden, enz. Op de volgende pagina vind je enkele scènebeelden ter illustratie.

Het eindresultaat geeft weer wat de leerling van de voorstelling vond.

THELONIOUS

© Rudy Callier

© Wouter Van Looy

© Wouter Van Looy

© Rudy Callier

© Charlotte Boeyden

© Charlotte Boeyden

Colofon

REDACTIE

Haryanti Frateur

GRAFISCHE VORMGEVING

Charlotte Boeyden

ILLUSTRATIES THELONIOUS

Nele Fack/Studio Sandy

FOTO THELONIOUS P5

www.biography.com/musician/thelonious-monk